

Centrala etikprövningsnämnden

CENTRAL ETHICAL REVIEW BOARD

Expertgruppen för oredlighet i forskning

YTTRANDE
2016-12-02

Dnr O 10-2016

Institution som begärt yttrande

Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

Bakgrund

Karolinska Institutet har genom en skrivelse som inkom den 17 juni 2016 begärt yttrande från Expertgruppen för oredlighet i forskning vid Centrala etikprövningsnämnden. I skrivelsen hänvisas till en anmälan från _____ av den 13 april 2014 där _____ menar att _____ utan tillstånd har använt data från forskargruppen "The Advanced Center for Translational Regenerative Medicine" (ACTREM), vid Karolinska Institutet samt för att i en ansökan till Vetenskapsrådet (Unga forskare) ha lämnat falsk information och förvanskat uppgifter. Etikrådet vid Karolinska Institutet konstaterade i sitt yttrande den 23 februari 2015 sammanfattningsvis att det fanns exempel på slarv, dålig forskarkultur och avvikelser från god sed i forskning. Man fann vidare allvarlig avvikelse från god sed i forskning när det gäller plagiat gällande användning av ALF-ansökan i en till Vetenskapsrådet riktad ansökan; som förmildrande omständighet anfördes bl.a. att _____ var en junior forskare. Den 28 april 2015 konstaterade Karolinska Institutet i ett beslut av rektor att man anslöt sig till Etikrådets uppfattning vad gäller plagiat. Institutet anförde vidare att _____ agerande på flera sätt stridit mot god sed i forskning men att det varit fråga om oaktsamhet och att han därför inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. Vissa åtgärder beslutades.

Karolinska Institutet har nu anmodat Expertgruppen att yttra sig om olovligen använt sig av data från _____ forskargrupp, återgett vetenskapliga resultat från forskargruppen på ett felaktigt sätt och gett en missvisande bild av sin roll i forskargruppen och av gruppens tillgängliga forskningsmedel.

Expertgruppen har i ärendet intervjuat Vetenskapsrådets generaldirektör Sven Stafström om formkraven för ansökningar om bidrag från Unga forskare samt även kontaktat _____, vid tiden för ansökan ämnesråd vid Vetenskapsrådet, för att få uppgift om dennes kontakter med _____ i samband med ansökan till Unga forskare. närvarade och svarade muntligt på Expertgruppens frågor i det aktuella ärendet vid Expertgruppens sammanträde den 14 november 2016.

Expertgruppens bedömning

I anmälan om oredlighet i forskning anføres att _____ olovligen använt sig av data från _____ forskargrupp, att _____ återgett vetenskapliga resultat från forskargruppen på ett felaktigt sätt samt att han gett en missvisande bild av sin roll i forskargruppen och av gruppens tillgängliga forskningsmedel.

Expertgruppen konstaterar att _____ vid tiden för ansökan såväl till Vetenskapsrådet (Unga Forskare) som i ALF-ansökan arbetade tillsammans med bl.a. _____ och _____ i den forskningsmiljö som hade namnet ACTREM.

Det kan konstateras att flera av dem som arbetade inom ACTREM använde varandras data i olika ansökningar om forskningsbidrag – där man använde den för tillfället mest lämpade som huvudsökande eller medsökande – och att detta skedde med de involverades goda minne. Först när samarbetet inom ACTREM började att haverera anklagades _____ för att olovligen ha använt data och för att ha gett en missvisande bild av sin roll i forskargruppen.

_____ uppgav i intervjun med Expertgruppen att forskargruppen i detta fall, i likhet med hans tolkning av praxis i klinisk medicinsk forskning, valt att låta den forskare med bästa möjligheterna att erhålla bidrag stå som huvudsökande. Om så är fallet behöver den huvudsökande således inte alltid ha detaljerad kunskap om innehållet eller vara den drivande i det forskningsprojekt som ansökan gäller. _____ är således en av flera som på detta sätt har anpassat sig efter rådande system. Syftet i detta fall har varit att erhålla forskningsmedel till ACTREM, vilket gynnat samtliga inblandade i forskningsgruppen. Expertgruppen ifrågasätter starkt om denna strategi kan anses vara förenligt med god vetenskaplig sed, i synnerhet när det gäller ansökan inom ramen för Unga forskare, men konstaterar att det sannolikt bottnar i ett systemfel för vilket _____ inte ensam kan lastas.

Expertgruppen ställer sig frågan om anmälan om misstänkt oredlighet i forskning bottnar i en konflikt mellan olika forskare i ACTREM. En sådan konflikt borde ha omhändertagits på annat sätt. Frågan om eventuell oredlighet har likväl utretts i olika omgångar. Expertgruppen anser att det får anses visat att _____ haft rätt att använda de data som han begagnat sig av i de ifrågavarande ansökningarna och att han därför inte ska anklagas för att olovligen använt data. _____ har inte heller återgett vetenskapliga resultat från forskargruppen på ett felaktigt sätt eller gett en missvisande bild av sin roll i forskargruppen. Expertgruppen har noterat att _____ felaktigt angett att han är medsökande till en ALF-ansökan rörande samma projekt och finner att det ska kritiseras. Expertgruppen är också kritisk till den forskningskultur som utvecklats vid ACTREM.

I sitt sammanhang framstår det nu upplösta Etikrådets vid Karolinska Institutet slutsatser, att _____ ensam kritiseras för avvikelser från god sed i forskning och plagiering, som ogrundade. Expertgruppen finner det särskilt anmärkningsvärt att dessa obefogade slutsatser ytterligare understrukits och förstärkts i uttalanden av Institutets tidigare rektor.

Ärendet är därmed slutbehandlat från Expertgruppens sida.

Detta yttrande har beslutats av Lena Berke, ordförande, Holger Luthman, Elisabeth Rachlew, Ann-Charlotte Smedler och Elin Wihlborg. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har dessutom närvarat ersättarna Jerry Eriksson, Christina Moberg och Aleksander Giwercman, kanslichefen Jörgen Svidén samt administrativa sekreteraren Eva Kaaman Modig.

För Expertgruppen för oredlighet i forskning

Lena Berke